

یادداشت‌ها و تأملاتی در باب فلسفه و هنر در

# معماری معاصر غرب

پیام فرهند

|                     |   |                                                                           |
|---------------------|---|---------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : | فرهمند، پیام، ۱۳۶۳ -                                                      |
| عنوان و نام پدیدآور | : | یادداشت‌ها و تأملاتی در باب فلسفه و هنر در معماری معاصر غرب/ پیام فرهمند. |
| مشخصات نشر          | : | تهران : انتشارات اول و آخر، ۱۴۰۰.                                         |
| مشخصات ظاهری        | : | ۳۳۸ ص.                                                                    |
| شابک                | : | ۹۸۰۰۰۰۹۷۸-۶۲۲-۶۵۰۸-۷۷-۳ ریال                                              |
| وضعیت فهرست نویسی:  | : | فیبا                                                                      |
| یادداشت             | : | کتابنامه: ص. [۳۳۵] - ۳۳۶.                                                 |
| موضوع               | : | معماری جدید-- قرن ۲۰م.                                                    |
| موضوع               | : | ۲۰th century -- Architecture, Modern                                      |
| موضوع               | : | معماری -- فلسفه                                                           |
| موضوع               | : | Architecture -- Philosophy                                                |
| موضوع               | : | معماری فراتجدد                                                            |
| موضوع               | : | Architecture, Postmodern                                                  |
| رده بندی کنگره      | : | NA۶۸۰                                                                     |
| رده بندی دیویی      | : | ۷۲۲/۶                                                                     |
| شماره کتابشناسی ملی | : | ۱۴۵۶۴۷۸                                                                   |

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ی ناشر به هر شکل اعم از نشر یا پخش عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

انتشارات اول و آخر

«عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی»

یادداشت‌ها و تأملاتی در باب فلسفه و هنر در معماری معاصر غرب

نشر: انتشارات اول و آخر

نویسنده: پیام فرهمند

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰

لینوگرافی، چاپ و صحافی: اول و آخر

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۰۸-۷۷-۳

طراح جلد: سید رضا موسوی

قیمت: ۹۸۰۰۰

## فهرست مطالب

|    |                                                      |
|----|------------------------------------------------------|
| ۱۵ | پیشگفتار. اندیشه‌ورزی اومانيسم                       |
| ۱۹ | <b>فصل اول: حرکت از کلاسیسم تا نئوکلاسیسم افراطی</b> |
| ۲۱ | نگاهی مکتب گرا بر جنبش رنسانس                        |
| ۲۱ | جنبش رنسانس (عصر هماهنگی پیش زمینه‌ها)               |
| ۲۳ | دوره رنسانس عصر هارمونی و ظهور تئوریسین‌ها           |
| ۲۴ | سانتا ماریا دل‌فیوره - ظهور یک سویر ایمپوزیشن        |
| ۲۵ | مانیه‌ریسم (شیوه گری)                                |
| ۲۶ | سنت پیتر و - آوانگارد بلامنازع                       |
| ۲۸ | اسفورزیندا، پارادایمی خاموش                          |
| ۲۹ | بازنمایانه معاصر - آندرا پالادیو                     |
| ۳۸ | جوزپه تراگنی - تحلیل انتقادی                         |
| ۴۰ | آندرا پالادیو - تحلیل انتقادی                        |
| ۴۲ | جیووانی باتیستا پیراینسی - تحلیل انتقادی             |
| ۵۳ | باروک، حلقه اتصال دنیای کلاسیک و تفکرات جدید         |
| ۵۳ | احساسات رومانتیسیسم کلاسیک                           |
| ۵۴ | آنتی اسفورزیندا، شهری پویا                           |
| ۵۹ | انحطاط کلاسیسم و ظهور نئوکلاسیسم                     |
| ۵۹ | از تئوری مارکوس ویتروپوس تا مرگ ایدئولوژی کلاسیک     |
| ۶۵ | سبک بین المللی معاری-مکتب نئوکلاسیسم                 |
| ۶۵ | از مفهوم تا مصداق                                    |
| ۶۷ | فرانسه، پیشگام نئوکلاسیسم                            |
| ۶۷ | تئوری هنر و معماری در قرن هجدهم                      |

- تفکیک تنوری در فرانسه قرن هجدهم..... ۶۸
- تفکیک ریشه‌های معماری در فرانسه قرن هجدهم..... ۶۹
- سرمداران گروه ضد میتولوژیک در دوره تحول بصری..... ۷۲
- تئینی نوئی بوله..... ۷۶
- سی. ال. نودوکس..... ۷۷
- ورود نئوکلاسیسم با ماهیت التقاط گرایی در آلمان قرن هجدهم..... ۸۱
- آکلکتیزم..... ۸۱
- کارل فردریش شینکل، خالق و پیشرو..... ۸۲
- نئوکلاسیسم قرن هجدهم در بریتانیا و واشنگتن..... ۸۷
- انگلستان و دوره کوتاه نئوکلاسیسم..... ۸۷
- آمریکا، فیلارمونئی دموکراسی افراطی..... ۸۸
- به سوی نوژیایی شهری..... ۹۳
- زبان شهر. شکل گویای شهر..... ۹۳
- جورج اوژان بارون هوسمان..... ۹۴
- عصر انقلاب قرن نوزدهم..... ۹۹
- تنوری معماری در قرن نوزدهم..... ۹۹
- ترقی اصول اخلاقی..... ۱۰۰
- سه تعبیر از معماری..... ۱۰۱
- اضمحلال رنسانس در انگلیس قرن نوزدهم..... ۱۰۵
- بازحضور گوتیک خردگرا..... ۱۰۵
- ویکتورین استایل - تجددگرایی گوتیک..... ۱۰۷
- سبک هنری ویکتورین و بازحضور نظریه..... ۱۰۷
- آگوستوس ولپی نورتمور یوگین، مذهب گرایی افراطی..... ۱۰۸
- جان راسکین، اخلاق متعالی..... ۱۱۱

## پیشگفتار. اندیشه‌ورزی اومانيسم

در این کتاب، نگاهی کل نگر بر نحله‌های هنری و فلسفی معاصر مرتبط با معماری در غرب بیان شده است که هر یک از آنها را می‌توان به طور مستقل مطالعه و بررسی نمود، کوشیده‌ام یادداشت‌هایی در باب تأملات نگرش فلسفه و نظریه در غرب را در حیطه معماری معاصر بسط داده و ارتباط بین هنر معماری غرب و استیلای نظریه با یا تکیه بر کرسی فلسفه غرب به زبان تحریر درآورم. مطالب این کتاب، از مانیفست کلاسیسم گذر می‌کند، در ادامه مبانی تئوریک مدرنیته را مورد بررسی قرار می‌دهد و در نهایت فرازی بر نگرش منتقدانه بر فلسفه پست مدرنیسم دارد. در جریان‌های ادوار تاریخ معماری همواره پرسش‌های تازه‌ای مطرح می‌شود، پس کار ادامه می‌یابد و این نکته که آیا راهی که ما طی می‌کنیم درست است و یا حتی یگانه راه است زمانی مشخص می‌شود که آن مسیر را تا انتها پیموده باشیم.

همواره عامل اصلی جستار معماری در هر دوره از ادوار تاریخ معمارانه، به نوعی واکاوی موشکافانه از خلق پارادایمی است که به عنوان نیروی برتر و عنصر غالب هنر و معماری جستار شده است. نگاهی عمیق به تراوشات ضدخردگرایی قبل از رنسانس، دلیل محکمی بر این ادعاست که بشر (سوژه) تا قبل از شناخت خود به عنوان بنچمارک اصلی طرح واره (ابژه)، به صورت آزاد و انتزاعی به دنبال قبول ماهیت‌های غیرعقلانی بوده است. این نوع نگرش با آینده نگری انسان

در هنر و معماری بازنمایانه می‌شده است و تا قبل از جریان‌های علم مدار رنسانس و آغاز انسان محوری، تمامی ادوار هنری و معماری، هنر را فاقد ارزش زمینی می‌دانستند و تصور عام برمبنای الهامات آسمانی و جریان‌های رادیکالی در خصوص کم رنگ کردن هویت صاحب اثر دنبال می‌شده است.

با ظهور اندیشه‌های نیچه، باید افق زندگی دیگری آفرید. ترسیم ماهیت فلسفه و انطباق آن بر چگونگی اندیشه‌ورزی انسان مدرن. فلسفه مدرن زندگی را بر انسان سخت‌تر می‌کند، اما این امر، دارای ارزش والایی است. زیرا این دشواری، مبارزه با چیزی است که به جای زندگی، زندگی معرفی می‌شود. در دوران مدرن که نحله همخوانی با قالب‌های تکنولوژیک نیز شناخته می‌شود، عنوانی مهم‌تر از این نیست که آدمی دریابد که خویشتن او چند پاره شده و الگوهای خردباوری او به بندکشیده شده است. در واقع به رغم تلاش فلسفی نیچه، زندگی چون به زندگی تعلق دارد به همان میزان به جنگ نیز تعلق می‌یابد. جنگ پس از جنگ و نابودی سوژه، در پارادایم فرآیند وار معماری مدرن، کماکان تعریف واژه شناسی معماری پابرجاست و معماری به عنوان یک فرآیند زنده باقی خواهد ماند. در این دوران هنرمند دارای ارزش کلامی است و واژگانی چون ذوق، سلیقه، ابداع و خلاقیت مطرح می‌شود. این همان دلیلی است که ما در جریان‌های مدرنیسم با تعدد آراء و اسامی مواجه هستیم. چرا که سوژه (صاحب اثر) در خصوص ابژه (اثر) در مقام قضاوت قرار گرفته و با تعریف واژه زیبایی‌شناسی، امر به زیبا بودن و یا نازیبا بودن می‌کند. نگرش مدرنیسم‌ها، نوعی موضع‌گیری در مقابل تفکرات قبل از رنسانس است چرا که با نگاهی شک‌ورزانه در تمامی پیش فرض‌های گذشته، اصل یقینی "می‌اندیشم پس هستم" را در هنر، جنبه عینیت بخشیدند و تاسیس مفاهیم زیبایی‌شناسی و اصول رفتاری جدید نسبت به هنر، بی‌شک و امدار نگاه فلسفی مدرنیسم به دنیای معماری است. در واقع دقیق‌ترین تعاریف معماری در نحله مدرنیسم رخداد می‌کند چرا که به تفکیک عالم سوژه و ابژه منجر می‌شود. کنکاش دو جوهر وجودی "جسم و نفس" در نگاه و نظام دکارتی جهت خلق جوهره اصلی معماری (فضا)

در تمام مسیر اندیشه‌ورزی مدرنیسم مشهود است. در واقع اساس هنر و معماری در دوران مدرنیسم، مواجهه احساسی انسان با آثار هنری زیباست.

و اما امروز در دنیای "پسا-کارکردگرا"، با ظهور علوم پدیدارشناسانه و نگاهی دیالکتیک به سوژه و باورهای اعتقادی، معمار نوعی استطاعت از مواجهه با هنجارها و ناهنجاری‌های جامعه را طلب می‌کند. با نگاهی بومی - نژادی و با زبان عمومی، این تحولات در کرسی فلسفه و نظریه پردازی همگام با روند تقریب به طرح خالق اثر تبدیل به اندام واره معماری می‌شود و معماران و نظریه پردازان پست مدرنیسم با تکیه بر نگرش فلاسفه و اندیشه‌ورزی‌های ناهمگون، تعریف معماری دوره معاصر را دنبال می‌کنند. در این کتاب ماهیت پست مدرنیسم صرفاً به عنوان ردی بر فلسفه و تعریف واژگان معاصر "پسا-کارکردگرا"، معرفی شده است و تبارشناسی معماری پست مدرنیسم در اینجا بیان نشده است. باشد که در ادامه راه، در کتابی دیگر بسط مفاهیم معماری پست مدرنیسم و جریان‌های مرتبط با آن را در وادی فلسفه غرب دنبال کنیم.